

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till utbildningsnämnden

Datum:
2022-02-22

Diarienummer:
UBN-2022-00418

Handläggare:
Ida Väisänen

Finskspråkig förskoleavdelning

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar

1. **att** ge utbildningsförvaltningen i uppdrag att planera för att öppna ytterligare en finskspråkig förskoleavdelning i Uppsala kommun.

Ärendet

Uppsala kommun är ett förvaltningsområde för finska. Det innebär att de som tillhör den nationella minoriteten sverigefinnar bland annat har rätt till att bli tillfrågad om de vill ha finskspråkig förskoleverksamhet.

I Uppsala finns sedan drygt tio år en väl fungerande finskspråkig avdelning vid Hällby förskola i Luthagen, med 36 platser för barn i åldrarna 1–5 år, där pedagogerna talar både finska och svenska, men verksamheten bedrivs i huvudsak på finska.

Hällbys finska avdelning är emellertid fylld och det finns behov av att etablera ytterligare en finskspråkig förskola i kommunen. Eftersom vårdnadshavare med behov av en finskspråkig förskola är bosatta inom hela kommunen är det lämpligt att en ny förskola förläggs på en plats som på ett bra sätt kan komplettera verksamheten i Luthagen.

Utbildningsförvaltningen föreslås få i uppdrag att under 2022 arbeta med att finna en lämplig lokal, samt vidta andra nödvändiga åtgärder för att om möjligt kunna öppna ytterligare en finskspråkig förskola under 2023.

Beredning

Ärendet har beretts av utbildningsförvaltningen tillsammans med målgruppen i kommunens samråd.

Förslaget har inga konsekvenser sett ur jämställdhets- eller näringslivsperspektivet.

Konsekvenser för barn och elever

En ny finskspråkig förskola förväntas ge fler barn möjlighet till förskola på finska.

Föredragning

Uppsala kommun har sedan drygt tio år en finskspråkig förskoleavdelning i Luthagen, vid Hällby förskola, med 36 platser för barn i åldrarna 1–5 år. Denna avdelning är nu fylld och förutsättningar för att öppna ytterligare en finskspråkig förskola, som kompletterar Hällby förskola behöver undersökas.

Den nya förskolan bör ligga på en plats som möjliggör att så många vårdnadshavare som möjligt ges reella möjligheter att söka plats där för sina barn. Förskolan skulle med fördel kunna utgöras av en avdelning inom en planerad nyetablering. På så sätt blir det enklare att lösa personalfrågan, eftersom det är lättare att rekrytera personal med rätt kompetens, än att göra förflyttningar på redan verksamma förskolor. Ett samarbete med Hällby förskola skulle också gagna personalrekryteringen.

Utbildningsförvaltningen har under 2020 undersökt behoven hos sverigefinska vårdnadshavare av förskoleplats i en finskspråkig förskola och var den helst bör finnas. Uppskattningsvis finns ett behov som motsvarar en ny förskoleavdelning om cirka 15 barn, förutsatt att den geografiska placeringen är rimlig, samt att kompetenta pedagoger kan anställas.

Eftersom Hällbys finska förskoleavdelning är full, och till och med överfull i perioder, samt genom den undersökning som utbildningsförvaltningen har gjort hos vårdnadshavare i målgruppen, finns ett behov av fler förskoleplatser för att vi ska leva upp till de krav som ställs på kommunen som finskt förvaltningsområde.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut bedöms riskera att innebära ökade ekonomiska kostnader för nämnden.

Vid ett öppnande av en ny finskspråkig avdelning finns det en risk att avdelningen inte skulle fylla alla 15 platser direkt vid öppnandet och att kommunen därmed får stå med kostnader för tomma platser under en tid. Förskoleplatserna behöver finnas tillgängliga för de barn som önskar och har rätt till finskspråkig förskola. Risker för de ekonomiska kostnaderna för tomma platser bör tas av avdelningen hemkommun, eftersom åtagandet för finskspråkig förskola gäller för alla barn i kommunen. Om förskoleavdelningen inte fylls blir kostnaden högre ju fler tomma platser som finns.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 22 februari 2022
- Bilaga, Utredning av behov av ytterligare en finskspråkig förskoleavdelning

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

Utbildningsförvaltningen
Utredning

Datum:
2022-02-22

Diarienummer:
2022-00418

Handläggare:
Tomas Matti

Utredning av behov av ytterligare en finskspråkig förskoleavdelning

Uppsala kommun är ett förvaltningsområde för finska. Det innebär att de som tillhör den nationella minoriteten sverigefinnar har ytterligare rättigheter i kommunen. Som sverigefinsk kommuninvånare har man bland annat rätt att bli tillfrågad om man vill ha finskspråkig förskoleverksamhet.

I Uppsala finns sedan drygt tio år en väl fungerande finskspråkig avdelning vid Hällby förskola i Luthagen. Avdelningen har 36 platser för barn i åldrarna 1–5 år och pedagogerna talar både finska och svenska, men verksamheten bedrivs i huvudsak på finska.

Hällbys finska avdelning är emellertid fylld och det finns behov av att etablera ytterligare en finskspråkig förskola i kommunen. Eftersom vårdnadshavare med behov av en finskspråkig förskola är bosatta inom hela kommunen är det lämpligt att en ny förskola förläggs på en plats som på ett bra sätt kan komplettera verksamheten i Luthagen.

I denna utredning föreslås etablerandet av en finskspråkig förskoleavdelning i en planerad ny förskola i närhet till centrala staden.

Förvaltningsområde för finska

Uppsala kommun är förvaltningsområde för finska enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Enligt 12 a § skollagen (2010:800) ska en hemkommun som ingår i ett förvaltningsområde enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk erbjuda barn, vars vårdnadshavare begär det, plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska. Vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats för sitt barn ska tillfrågas om de önskar plats i sådan förskola som avses i första stycket.

Det betyder att den vårdnadshavare som så önskar ska kunna erbjudas plats för sina barn på en förskola där verksamheten helt eller till väsentlig del bedrivs på finska.

Nuläge Hällby

I dagsläget erbjuder Uppsala kommun finskspråkig förskola vid Hällby förskola på avdelningen Huvikumpu. Pedagogerna på avdelningen Huvikumpu är både finsk- och svenskspråkiga och utbildade för att arbeta med barns lärande och utveckling. Där finns det plats för 36 barn i åldrarna 1–5 år. På den finskspråkiga avdelningen arbetas med samma pedagogik, omsorg och lek som på förskolans övriga tre avdelningar.

Just nu (februari 2021) är 36 barn placerade på den finskspråkiga avdelningen och under våren kommer ytterligare 2–3 barn att placeras där. Under hösten ska fem barn vidare till förskoleklass och tre barn står i kö inför hösten. Under hösten brukar ytterligare barn ställas i kö för att få plats.

Det finns i nuläget och sedan något år tillbaka inga lediga platser på Hällbys finskspråkiga avdelning. Det uppstår vid tillfällen kö för att få plats där, vilket gör att kommunen då inte kan erbjuda alla vårdnadshavare som så önskar plats där för sina barn och därmed heller inte kan leva upp till de krav som ställs på kommunen som finskt förvaltningsområde.

Undersökning av behov och intresse

Alla vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats i Uppsala kommun får frågan om de önskar plats på en finskspråkig avdelning. År 2020 och 2021 placerades 16 respektive 13 barn på Hällbys finskspråkiga avdelning utifrån vårdnadshavares önskemål. Ingen vårdnadshavare tackade nej till erbjuden plats.

Det är möjligt att fler vårdnadshavare skulle ha sökt finskspråkig förskola om det funnits i närmare anslutning till familjernas hem. Utbildningsförvaltningen har därför under 2020 undersökt behoven hos sverigefinska vårdnadshavare av förskoleplats i en finskspråkig förskola och var den helst bör finnas.

Undersökningen riktades till vårdnadshavare i målgruppen via enkäter. Dessa vårdnadshavare finns spridda i kommunen och önskar i regel en finskspråkig förskola i närheten av sina hem. En anledning till att dessa vårdnadshavare inte har sökt plats på Hällby förskola uppgavs ibland vara avståndet till förskolan.

Det starkaste önskemålet hos vårdnadshavarna för att välja en finskspråkig förskola var att förskolan hade finsktalande pedagoger.

Den mest vanligt önskade geografiska placeringen av en finskspråkig förskola var i centrala staden, men även andra relativt centrala stadsdelar önskades.

Det fanns önskemål hos vissa vårdnadshavare om att byta från nuvarande svenskspråkiga förskola till en ny finskspråkig förskola, om en sådan öppnade på ett rimligt avstånd från hemmet.

Eftersom Hällbys finska förskoleavdelning är full, och till och med överfull i perioder, samt genom den undersökning som utbildningsförvaltningen har gjort hos vårdnadshavare i målgruppen, finns ett behov av fler förskoleplatser för att vi ska leva upp till de krav som ställs på kommunen som finskt förvaltningsområde.

En förskoleavdelning har minst 15 platser och målet är att på sikt kunna fylla en nyöppnad avdelning, förutsatt att den geografiska placeringen är rimlig, samt att kompetenta pedagoger kan anställas.

Uppsala kommuns möjligheter

Utbildningsförvaltningen har undersökt var en ny finskspråkig förskoleavdelning skulle kunna öppnas inom en relativt snar framtid, förslagsvis under 2023.

I centrala staden finns få möjligheter, eftersom det skulle kunna medföra undanträngningseffekter för andra barn, då platstillgången är knapp.

Eftersom Hällby förskola ligger i Luthagen, vore det bra om en ny förskola kunde öppna på en plats som kompletterar Hällby.

Om en ny finskspråkig avdelning inryms i en redan existerande förskola, kan det försvåra rekryteringen av finskspråkiga pedagoger, eftersom existerande personal sällan är finskspråkiga och det är komplicerat att flytta personal.

Ett mer lockande alternativ är att placera en ny finskspråkig avdelning i en planerad nybyggnation, eftersom personalrekryteringar till dessa förskolor ändå ska ske.

En nybyggd förskola geografiskt placerad i närhet till centrala staden utan att hamna för nära Hällby förskola i Luthagen är ett önskemål. I en sådan nybyggnad skulle en av avdelningarna skulle kunna bli finskspråkig, utan att undanträngningseffekter av andra barn skulle bli påfallande.

Under 2023 planeras nybyggda förskolor i områdena Centrala staden/Fålhagen, Luthagen/Stenhagen, Salabacke/Årsta/Vaksalabygden, Norby/Eriksberg/Flogsta (två förskolor), Skölsta, Svartbäcken/Gränby/Gamla Uppsala. Förslaget är att utbildningsförvaltningen ges i uppdrag att fortsatt utreda vilken nyetablering som har bäst förutsättningar att öppna en finskspråkig avdelning.

Ekonomiska konsekvenser

Vid ett öppnande av en ny finskspråkig avdelning finns det en risk att avdelningen inte skulle fylla alla 15 platser direkt vid öppnandet och att kommunen därmed får stå med kostnader för tomma platser under en tid. Förskoleplatserna behöver finnas tillgängliga för de barn som önskar och har rätt till finskspråkig förskola.

Det är rimligt att risken för de ekonomiska kostnaderna för tomma platser tas av avdelningen hemkommun, eftersom åtagandet för finskspråkig förskola gäller för alla barn i kommunen. Om förskoleavdelningen inte fylls blir kostnaden högre ju fler tomma platser som finns.

Utredningens förslag

I denna utredning föreslås att förvaltningen ska ges i uppdrag att planera för öppnandet av en ny finskspråkig förskoleavdelning i en planerad ny förskola med närhet till centrala staden.